

PRINCIPIILE DE LA BANGALORE PRIVIND CONDUITA JUDICIARĂ

2002

(Proiectul Codului de Conduită Judiciară de la Bangalore 2001 adoptat de Grupul Judiciar pentru Întărirea Integrității Justiției, așa cum a fost revizuit la Masa Rotundă a Președinților Curților Supreme ținută la Palatul Păcii, Haga, 25-26 noiembrie 2002)

Traducere: Cristi Danileț – judecător

Preambul

ÎNTRUCÂT Declarația Universală a Drepturilor Omului recunoaște ca fundamental principiul conform căruia orice persoană are dreptul la un proces echitabil și public, în fața unui tribunal independent și imparțial pentru a determina drepturile și obligațiile sale și a hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații penale ce i s-ar aduce.

ÎNTRUCÂT Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice garantează că toate persoanele vor fi egale în fața instanțelor și că, în examinarea în cursul unei proceduri judiciare a unei acuzații penale sau a drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, orice persoană va avea dreptul, într-un termen rezonabil, la un proces echitabil și public în fața unei instanțe competente, independente și imparțiale stabilit prin lege,

ÎNTRUCÂT cele două principii și drepturi fundamentale de mai sus sunt în mod egal recunoscute sau transpuse în instrumente regionale referitoare la drepturile omului, în prevederi naționale constituționale, legislative, ca și în common law, precum și în convenții și tradiții juridice,

ÎNTRUCÂT importanța unui corp judiciar competent, independent și imparțial pentru apărarea drepturilor omului este accentuată și de faptul că implementarea tuturor celorlalte drepturi depinde, în cele din urmă, de buna administrare a justiției,

ÎNTRUCÂT un corp judiciar competent, independent și imparțial este de asemenea esențial pentru ca instanțele să își îndeplinească rolul în susținerea constituționalismului și a statului de drept,

ÎNTRUCÂT încrederea publicului în sistemul de justiție, în autoritatea morală și în integritatea judecătorilor este de maximă importanță într-o societate democratică modernă,

ÎNTRUCÂT este esențial ca judecătorii, fiecare individual și toți în colectiv, să respecte și să onoreze funcția judiciară ca fiind un mandat public și să se străduiască în a spori și a menține încrederea publicului în sistemul judiciar,

ÎNTRUCÂT principala responsabilitate de a promova și a menține standardele înalte ale conduitei judiciare revine în primul rând corpului judiciar din fiecare țară,

ȘI ÎNTRUCÂT Principiile de Bază ale Națiunilor Unite cu privire la Independența Justiției au menirea de a asigura și de a promova independența justiției și se adresează în primul rând statelor,

PRINCIPIILE URMĂTOARE sunt menite să stabilească standarde pentru conduita etică a judecătorilor. Rostul lor este de a-i ghida pe judecători și de a oferi corpului judiciar un cadru de reglementare a conduitei judiciare. Aceste principii au de asemenea menirea de a-i ajuta pe membrii puterii

executive și ai puterii legislative, pe avocați și publicul în general să înțeleagă mai bine și să sprijine membrii puterii judiciare. Aceste principii pornesc de la premisa că judecătorii sunt responsabili de conduita lor în fața unor instituții anume create pentru a asigura respectarea standardelor judiciare, instituții ce sunt ele însele independente și imparțiale, și de la premisa că aceste principii au fost stabilite pentru a completa regulile legale și deontologice existente față de care judecătorii sunt supuși, și nu să le substituie.

Valoarea 1 INDEPENDENȚA

Principiul:

Independența justiției este premisa statului de drept și o garanție fundamentală a procesului echitabil. În consecință, judecătorul va apăra și va servi ca exemplu de independență a justiției, atât sub aspect individual, cât și sub aspect instituțional.

Aplicare:

1.1 Judecătorul trebuie să își exercite funcția judiciară în mod independent, pe baza propriei aprecieri a faptelor și în concordanță cu spiritul legii, fără influențe externe, sugestii, presiuni, amenințări și fără vreun amestec, direct sau indirect, indiferent de la cine ar proveni și sub ce motiv.

1.2 Judecătorul trebuie să fie independent în relațiile cu societatea în general, și în relațiile cu părțile aflate într-un litigiu pe care îl are de soluționat.

1.3 Judecătorul nu numai că trebuie să nu aibă legături nepotrivite și să nu fie influențat de puterea executivă și de cea legislativă, ci trebuie să și apară astfel în ochii unui observator rezonabil.

1.4 În exercitarea atribuțiilor sale judiciare, judecătorul trebuie să fie independent față de colegii săi magistrați în legătură cu deciziile sale, pe care el este obligat să le ia independent.

1.5 Judecătorul va încuraja și va susține garanțiile necesare pentru a-și îndeplini atribuțiile judecătorești în scopul de a menține și de a întări independența instituțională și funcțională a corpului judiciar.

1.6 Judecătorul va manifesta și va promova înalte standarde de conduită judiciară în scopul de a întări încrederea publicului în corpul judiciar, încredere fundamentală pentru a menține independența justiției.

Valoarea 2 IMPARȚIALITATEA

Principiul:

Imparțialitatea este esențială pentru îndeplinirea adecvată a funcției judiciare. Ea privește nu doar hotărârea însăși, ci și întreg procesul prin care se ajunge la aceasta.

Aplicare:

2.1 Judecătorul își va exercita îndatoririle judiciare fără favoruri, subiectivism și prejudecăți.

2.2 Judecătorul se va strădui să adopte o conduită, atât în instanță, cât și în afara acesteia, care să mențină și să întărească încrederea publicului, a juriștilor și a justițiabililor în imparțialitatea judecătorului și a corpului judiciar.

2.3 Judecătorul se va strădui, atât cât poate într-o măsură rezonabilă, să adopte o conduită care să reducă la minimum numărul situațiilor de recuzare a sa.

2.4 Judecătorul va trebui să se abțină de la orice comentariu în legătură cu o cauză aflată în curs de judecare sau care i-ar putea fi dedusă spre judecare, despre care s-ar putea crede în mod rezonabil că ar afecta soluția sau ar putea dăuna aparenței de echitate a procesului. De asemenea, judecătorul se va abține să facă comentarii în public sau în alt mod, care ar putea afecta caracterul echitabil al procesului față de orice persoană sau chestiune.

2.5 Judecătorul se va abține să soluționeze orice dosar pe care constată că nu îl va putea judeca într-o manieră imparțială sau în care unui observator rezonabil i s-ar putea părea că judecătorul nu este capabil să judece imparțial. Printre astfel de cazuri, fără însă ca înșiruirea să fie completă, se numără următoarele:

2.5.1 cazul în care judecătorul are o predispoziție sau o prejudecată efectivă cu privire la una dintre părți sau în care judecătorul cunoaște personal fapte relevante pentru proces;

2.5.2 cazul în care, anterior, judecătorul a avut calitatea de avocat sau a fost audiat ca martor în acel dosar;

2.5.3 cazul în care judecătorul sau un membru al familiei sale are un interes economic în rezultatul procesului;

Toate acestea, sub rezerva ca judecătorul să nu fie exclus din componența completului de judecată atunci când nu se poate constitui un alt complet care să judece cauza sau când, din motive de urgență, lipsa procesului ar putea duce la un grav act de injustiție.

Valoarea 3 INTEGRITATEA

Principiul:

Integritatea este esențială pentru îndeplinirea adecvată a funcției judiciare.

Aplicare:

3.1 Judecătorul trebuie să se asigure că în ochii unui observator rezonabil conduita sa este ireproșabilă.

3.2 Atitudinea și conduita unui judecător trebuie să reafirme încrederea publicului în integritatea corpului judiciar. Justiția nu doar trebuie făcută, trebuie să se și vadă că s-a făcut justiție.

Valoarea 4 ETICHETA

Principiul:

Bunele maniere și respectarea lor în mod vizibil sunt esențiale în îndeplinirea tuturor activităților desfășurate de către judecător.

Aplicare:

4.1 Judecătorul va evita încălcarea regulilor de bună cuviință sau aparența lipsei acestora în toate activitățile sale de judecător.

4.2 Aflându-se permanent în vizorul public, judecătorul trebuie să accepte, în mod liber și de bunăvoie, anumite restricții personale care ar părea o povară cetățeanului de rând. În particular, judecătorul trebuie să aibă o conduită care să fie conformă cu demnitatea funcției de magistrat.

4.3 Judecătorul, în relațiile sale personale cu alți profesioniști ai dreptului care își desfășoară activitatea în mod regulat în instanța sa, va evita situațiile care ar putea da naștere, în mod rezonabil, suspiciunilor de sau care ar putea crea aparența de favorizare sau părtinire.

4.4 Judecătorul nu va participa la soluționarea unei cauze în care un membru al familiei sale reprezintă o parte la proces sau are vreo legătură oarecare cu procesul.

4.5 Judecătorul nu va permite folosirea locuinței sale de către juriști/avocați pentru a primi clienți sau pe alți practicieni ai dreptului.

4.6 Ca orice alt cetățean, judecătorul are dreptul la libertatea de exprimare, libertatea convingerilor, libertatea de asociere și de adunare, dar își va exercita aceste drepturi având o conduită conformă cu demnitatea funcției judiciare, ca și cu imparțialitatea și independența corpului judiciar.

4.7 Judecătorul se va informa asupra intereselor sale financiare personale și fiduciare și va face eforturile corespunzătoare pentru a se informa cu privire la interesele financiare ale membrilor familiei sale.

4.8 Judecătorul nu va permite ca relațiile sale de familie, sociale sau alte asemenea să influențeze în mod neadecvat conduita și deciziile sale ca judecător.

4.9 Judecătorul nu va utiliza și nici nu va permite utilizarea prestigiului funcției sale pentru a rezolva interesele sale private, interesele personale ale membrilor familiei sale sau ale altor persoane, și nici nu va lăsa impresia sau nu va permite altora să lase impresia că ar exista persoane într-o poziție specială, capabile să îl influențeze într-un mod necorespunzător în îndeplinirea atribuțiilor sale.

4.10 Judecătorul nu va folosi și nici nu va dezvălui informații confidențiale obținute de el în această calitate în vreun scop care nu are legătură cu îndatoririle sale profesionale.

4.11 Condiționat de îndeplinirea adecvată a atribuțiilor sale, judecătorul poate:

4.11.1 să scrie, să țină conferințe, să predea și să participe la activități legate de drept, de organizarea sistemului juridic, de administrarea justiției sau de alte chestiuni conexe;

4.11.2 să apară la o audiere publică în fața unei autorități care are competențe în materia dreptului, a organizării sistemului juridic, a administrării justiției sau în alte materii conexe;

4.11.3 să fie membru al unui organ oficial sau al unei comisii, comitet ori organ consultativ guvernamental, dacă aceasta nu compromite imaginea de imparțialitate și neutralitate politică a judecătorului;

4.11.4 să desfășoare orice alte activități care nu aduc atingere demnității funcției judiciare și nu îl împiedică să își îndeplinească atribuțiile sale ca judecător.

4.12 Judecătorului îi este interzis să practice o altă profesie juridică cât timp deține funcția judecătorească.

4.13 Judecătorul poate înființa sau poate adera la asociații ale magistraților sau participa la alte organizații care reprezintă interesele judecătorilor.

4.14 Judecătorul și membrii familiei sale nu trebuie să pretindă sau să accepte cadouri, moșteniri, împrumuturi sau favoruri în legătură cu acțiunile făcute, pe care le va face sau pe care a judecătorul a omis să le facă în îndeplinirea atribuțiilor judiciare.

4.15 Judecătorul nu va permite, cu bună știință, personalului instanței sale de judecată sau altor persoane aflate sub influența, autoritatea sau la dispoziția sa, să pretindă sau să accepte cadouri, moșteniri, împrumuturi sau favoruri pentru acțiuni sau inacțiuni legate de activitatea sau atribuțiile sale.

4.16 În măsura permisă de lege și de reglementările privind informarea publicului, judecătorul poate primi în unele circumstanțe un dar simbolic, un premiu sau un folos, cu condiția ca acestea să nu fie percepute în mod rezonabil ca fiind o tentativă de a-l influența pe judecător în îndeplinirea atribuțiilor sale judecătorești, sau să dea naștere în alt mod unor suspiciuni de parțialitate.

Valoare 5 EGALITATEA

Principiul:

Asigurarea egalității de tratament pentru toți în fața instanțelor este esențială pentru exercitarea corectă a atribuțiilor judecătorești.

Aplicare:

5.1 Judecătorul va trebui să fie conștient de și să înțeleagă diversitatea celor ce compun societatea umană, precum și diferențele cauzate de rasă, culoare, sex, religie, naționalitate, castă, handicap, vârstă, stare civilă, orientare sexuală, statut social și economic sau alte cauze („motive nerelevante”).

5.2 Judecătorul, în exercitarea atribuțiilor sale judiciare, nu va avea voie să manifeste, prin cuvinte sau atitudine, părtinire sau prejudecăți față de o persoană sau un grup de persoane, din motive nerelevante.

5.3 Judecătorul își va exercita atribuțiile judiciare cu respectul cuvenit față de toate persoanele, cum ar fi părțile, martorii, avocații, personalul instanței și colegii, fără a face vreo deosebire între acestea pe motive nerelevante care nu prezintă nicio importanță pentru îndeplinirea adecvată a atribuțiilor sale.

5.4 Judecătorul nu va permite, cu bună știință, personalului instanței sale de judecată sau altor persoane aflate sub influența, autoritatea sau controlul său, să facă vreo deosebire, pe motive nerelevante, între persoanele implicate într-o cauză supusă judecății sale.

5.5 În timpul desfășurării procesului, judecătorul le va cere avocaților să se abțină de la a-și exprima, prin cuvinte sau atitudine, părtinirea sau prejudecata bazată pe motive nerelevante, cu excepția situațiilor în care acest lucru devine relevant din punct de vedere legal, pentru o chestiune aflată în dezbatere și care poate servi intereselor legitime ale apărării.

Valoarea 6 COMPETENȚA ȘI STRĂDUINȚA

Principiul:

Competența și străduința (diligența) sunt premise ale exercitării corecte a atribuțiilor judiciare.

Aplicare:

6.1 Atribuțiile judiciare ale unui judecător au precădere față de orice alte activități.

6.2 Judecătorul își va dedica activitatea sa profesională îndeplinirii atribuțiilor judiciare, care includ nu numai exercitarea funcției judiciare, a responsabilităților față de instanță și luarea hotărârilor, ci și îndeplinirea altor sarcini relevante pentru activitatea judiciară și pentru funcționarea instanței.

6.3 Judecătorul va lua măsurile rezonabile ce se impun pentru a-și menține și îmbunătăți cunoștințele, aptitudinile și calitățile personale necesare îndeplinirii adecvate a atribuțiilor judiciare, folosind în acest scop programele de pregătire și orice alte facilități disponibile, sub control judiciar, judecătorilor.

6.4 Judecătorul se va informa asupra evoluțiilor importante ale dreptului internațional, inclusiv cu privire la convențiile internaționale și ale altor instrumente ce reglementează norme în materia drepturilor omului.

6.5 Judecătorul își va exercita toate atribuțiile judiciare, inclusiv emiterea hotărârilor atunci când a fost dispusă amânarea pronunțării lor, într-o manieră eficientă, corectă și cât mai promptă.

6.6 Judecătorul va menține ordinea și conformitatea în toate procedurile ce au loc în fațainstanței și va fi răbdător, demn și politicos în relațiile cu părțile, cu jurații, martorii, avocații, dar și cu toate persoanele cu care vine în contact în cadrul activităților sale oficiale. Judecătorul va pretinde o conduită similară din partea reprezentanților legali, a personalului instanței, cât și a altor persoane aflate sub influența, autoritatea sau controlul său.

6.7 Judecătorul nu va adopta un comportament incompatibil cu îndeplinirea diligentă a atribuțiilor sale judiciare.

IMPLEMENTAREA

Având în vedere specificul funcției judiciare, autoritățile judecătorești naționale vor adopta măsurile efective de punere în aplicare a acestor principii, acolo unde nu sunt încă în funcțiune astfel de mecanisme.

DEFINIȚII

În prezenta declarație de principii, doar dacă contextul nu permite sau nu cere altfel, termenii de mai jos vor avea înțelesul care urmează:

"Personalul instanței" înseamnă personalul cu care lucrează judecătorul, inclusiv grefierii.

"Judecător" înseamnă orice persoană care exercită puterea judiciară, indiferent cum s-ar numi.

"Familia judecătorului" include soțul judecătorului, fiul, fiica, nora, ginerele, precum și orice altă rudă sau persoană apropiată care îi ține companie judecătorului sau este angajată de acesta și care locuiește în gospodăria acestuia.

"Soțul judecătorului" înseamnă partenerul de viață al judecătorului sau orice altă persoană, indiferent de sex, care are o relație personală apropiată cu judecătorul.